

Juraj Križanić went to Moscow in 1647 as part of a Polish delegation with the aim of bringing the Roman Catholic and Orthodox Churches closer together in promoting Pan-Slavic ideas. He visited Russia again in 1659 and served Tsar Alexei, but was banished to Siberia in 1661. After he was freed, he went to Vilnius, where he became a member of the Dominican order. He joined the Polish army and was killed during the Ottoman siege of Vienna in 1683. In *Politics*, Križanić presented a classification of the sciences. He opposed alchemy and astrology. In other words, he sought explanations for natural phenomena based on natural laws.

The engineer Luigi Ferdinando Marsigli mapped the areas along the Danube. He also made astronomical measurements and was interested in

history, archaeology, hydrography, ethnology and economics. He published *Danubius Pannonica-Mysicus* in 1726.

Pavao Ritter Vitezović was born in Senj in 1652. In 1690 he came to Zagreb, where he published the Croatian journal *Mjesečnik*. He was chosen by the Croatian aristocracy as their commissioner in determining the Austro-Turkish border. He died in Vienna in 1713. Vitezović's journal appeared between 1691 and 1705, and contained the first astronomical and astrological texts written in professional language. His expert terms can be found in Ivan Belostenac's *Gazophylacium*, which drew on Habelić's *Dictionarum*. The most important dictionary in Dalmatia was *Dizionario italiano, latino, ilirico*, compiled by Ardelio della Bella and published in Venice in 1728.

The History of Science and Natural Philosophy among the Croats (with particular reference to the exact sciences), Early Modern Age makes an important contribution to the study of Croatian philosophical and scientific heritage. It is full of interesting information and will be useful not only to members of the academic community, but to anyone interested in this field.

The fourth and fifth volumes in the series have gone to print, and the sixth is currently being prepared. Dadić plans to complete the seventh and eighth volumes as chronological successors to the previous ones. We expect them to be just as full of valuable, precise information and interesting, synthetic judgments.

Ivana Skuhala Karasman ■

Croatian Exonyms II: List of Contemporary and Historical Exonyms

Edited by Ivana Crljenko

After the well-received *Croatian Exonyms I: Names of Countries, Capitals and People*, published in 2016, the Miroslav Krleža Lexicographical Institute published *Croatian Exonyms II: List of Contemporary and Historical Exonyms* at the end of 2018. Its 295 pages in Croatian present an exhaustive inventory of all geographical objects (countries, towns, dependent regions, regions, rivers, mountains, lakes, settlements, seas, oceans, bays, etc.) with recommendations on how to spell them. Expertly and thoroughly prepared, and based on relevant sources ranging over a period of 130 years (atlases, geographical monographs,

encyclopaedias and lexicons), this book contains 3,023 adapted geographical names. It is hard-bound and measures 25.5 × 18 cm. Its ISBN is 978-953-268-048-5 and it was printed in Zagreb.

The book was produced as a result of inter-institutional cooperation, and is a tribute to excellent work between geographers and linguists. The editor-in-chief is Dr. Ivana Crljenko and the editorial board members are Adela Iveković, Vesnica Kušar and Željka Richter Novosel of the Miroslav Krleža Lexicographical Institute. The linguistic advisors were Dr. Ankica Čilaš Šimpraga and Dr. Domagoj Vidović of

the Institute for Croatian Language and Linguistics, and Edin Muftić (for Arabic, Greek and Persian) of the Miroslav Krleža Lexicographical Institute. Tomislav Jogun and Mladen Klemencić (M.Sc.) cooperated in the book's production, while the scientific review was edited by Assist. Prof. Dr. Ivan Čanjevac of the Department of Geography, Faculty of Science, University of Zagreb, and Prof. Dr. Josip Faričić of the Department of Geography, University of Zadar.

The editor-in-chief of both publications, Dr. Ivana Crljenko, emphasised in the Foreword that by publishing these works on Croatian

Zbornik *fizikalnih i matematičkih rasprava* u kojem raspravlja o ubrzanom gibanju, o upravljanju broda kormilom, o Galileovom matematičkom paradoksu o jednakosti crte i točke, o stvarnom i prividnom položaju polarne zvijezde. Umro je u Rimu 1683. godine.

Juraj Križanić je 1647. godine otišao u Moskvu u sastavu poljskog izaslanstva s ciljem približavanja katoličke i pravoslavne crkve te promicanja panslavenske ideje. Ponovno odlazi u Rusiju 1659. godine te stupa u službu cara Alekseja, a već 1661. bio je prognan u Sibir. Nakon oslobođenja otišao je u Vilnius gdje je stupio u dominikanski red. Pridružio se poljskoj vojsci i poginuo za vrijeme osmanske opsade Beča 1683. godine. U djelu *Politika* Križanić je iznio klasifikaciju znanosti. Bio je protivnik alkemije i astrologije. Naime, tražio je da se prirodne pojave objasne na temelju prirodnih zakona.

Inženjer Luigi Ferdinando Marsigli je na zemljovide ucrtavao krajeve uz Dunav. Također je obavio astronomska motrenja, a zanimao se i za povijest, arheologiju, hidrografiju, etnologiju i ekonomiju. Godine 1726. objavio je djelo *Danubius Pannonico-Mysicus*.

Pavao Ritter Vitezović rođen je 1652. godine u Senju. Godine 1690. došao je u Zagreb gdje je objavio hrvatski *Mjesečnik*. Vitezovića su hrvatski staleži izabrali za svog povjerenika za određivanje austrijsko-turske granice. Umro je u Beču 1713. godine.

Od 1691. do 1705. godine izlazili su Vitezovićeve *Mjesečnici* u kojima je objavio prve astronomske i astrološke tekstove koji su sadržavali stručni način izražavanja. Vitezovićeve stručni nazivi mogu se pronaći u *Gazophylaciumu* Ivana Belostenca koji se pri njegovoj izradi koristio Habledićevim *Dictionarum*. Najznačajniji rječnik u Dalmaciji *Dizionario italiano, latino, ilirico*

napisao je Ardelio della Bella i objavio 1728. godine u Veneciji.

Knjiga *Povijest znanosti i prirodne filozofije u Hrvata (s osobitim obzirom na egzaktne znanosti)*, Rani novi vijek značajan je doprinos proučavanju hrvatske filozofske i znanstvene baštine. Knjiga obiluje zanimljivim podacima te će biti korisna čitateljima iz akademске zajednice, ali i onima koji se samo žele informirati o povijesti hrvatske filozofije i znanosti.

U tisku su četvrta i peta knjiga, u pripremi šesta, a u planu sedma i osma akademika Dadića iz istoga niza, *Povijest znanosti i prirodne filozofije u Hrvata (s osobitim obzirom na egzaktne znanosti)*, koje će se kronološki nastaviti na prethodne. Očekujemo da će i ti svesci obilovati vrijednim i preciznim podacima te zanimljivim sintetičkim presudbama.

Ivana Skuhala Karasman ■

Hrvatski egzonimi II.: Popis suvremenih i povijesnih egzonima

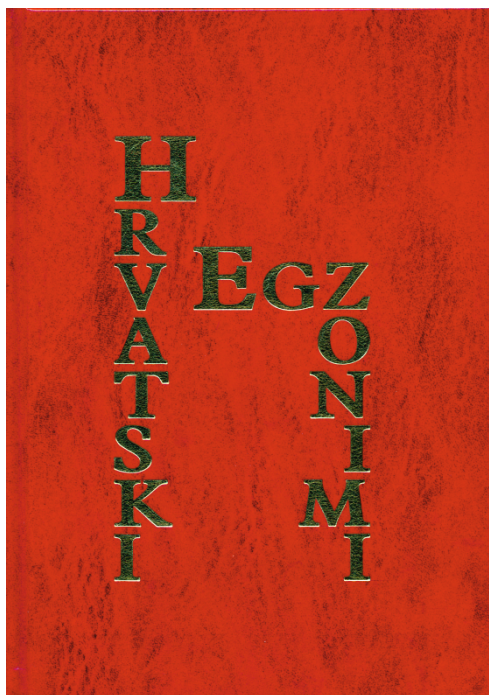
Urednica Ivana Crljenko

Nakon vrlo zapaženog priručnika *Hrvatski egzonimi I.: imena država, glavnih gradova i njihovih stanovnika*, objavljenog 2016. godine, Leksikografski zavod Miroslav Krleža krajem 2018. izdao je priručnik *Hrvatski egzonimi II.: Popis suvremenih i povijesnih egzonima*. Na 295 stranica na hrvatskom jeziku prezentiran je iscrpan inventar svih zemljopisnih objekata (države, gradovi, ovisna područja, regije, rijeke, planine, jezera, naselja, mora, oceani, zaljevi i dr.), kao i preporuke za njihovo pisanje. Stručno i pouzdano pripremljen na temelju relevantnih izvora nastalih u razdoblju od 130 godina (atlas, zemljopisne monografije,

enciklopedije i leksikoni), priručnik uključuje čak 3023 prilagođena zemljopisna imena. Knjiga je tvrdo uvezana, dimenzija 25,5 × 18 cm, nosi oznaku ISBN 978-953-268-048-5, a tiskana je u Zagrebu.

Izrada ovoga, kao i prvoga priručnika o hrvatskim egzonimima, temeljena je na međuinstitucijskoj suradnji i potvrda je izvrsne suradnje geografa i jezikoslovaca. Glavna je urednica izdanja dr. sc. Ivana Crljenko, a članice uredništva su Adela Iveković, Vesnica Kušar i Željka Richter Novosel iz Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža. Jezični savjetnici bili su dr. sc. Ankica Čilaš Šimpraga i dr. sc. Domagoj

Hrvatski egzonimi su udomaćena zemljopisna imena za objekte koji su smješteni izvan hrvatskog jezičnog područja, koja su u nekoj mjeri prilagođena hrvatskom jeziku bez obzira na način kako su udomaćena te se stoga mogu u velikoj mjeri razlikovati od izvornih zemljopisnih imena, ili su potpuno hrvatska imena (npr. Budimpešta, Beč, Rim, Varšava itd.).

exonyms, Croatia had joined the group of countries which recognise the importance of standardising geographical names “so they can be nurtured and preserved in written documents and on cartographic depictions, and used in speech when desired”. An exonym is defined as the external name of a foreign geographical object which differs from its form in the original language (endonym), in other words, a geographical name which is used in another language for a foreign geographical object, used outside the area where it is found. Croatian exonyms are domesticated geographical names for objects outside the Croatian linguistic area, which have been adapted in some way to the Croatian language, regardless

of how they were domesticated, and therefore may differ greatly from the original geographical names (for example, Budimpešta (Budapest), Beč (Wien), Rim (Roma), Varšava (Warszawa), etc.)

Crlijenko goes on to explain that the standardisation of spelling, status and use of exonyms should be the task of a national expert body for the standardisation of geographical names, which unfortunately does not yet exist in Croatia. So this book, *Croatian Exonyms II: List of Contemporary and Historical Exonyms* takes the only possible approach, which is to provide a detailed list of adapted geographical names from selected sources, with proposed spellings, and selecting the most frequent contemporary or historical adjusted form as the main recommendation. Unlike most names of countries which have been adapted in Croatian and become accepted unambiguously, the names of other geographical objects have not been domesticated for the most part, so this book attempts at least to reduce their wide variety. For all types of geographical objects, usually only one contemporary or historical adjusted form of the name is recommended. The book also indicates the long tradition of adapting geographical names, which has lasted since the late 19th century, and the disappearance of many historically archaic adjusted forms, which are also listed, stressing the importance of preserving them from oblivion. Great attention is also paid to the systematisation of spelling original names in various languages, particular those which do not use

Latin script, such as Arabic, Greek, Chinese and Persian. One particular merit of this book is that it presents the typology of the geographical objects concerned, that is, it determines their types and subtypes.

The structure of Croatian Exonyms II: List of Contemporary and Historical Exonyms makes it easy to read and follow. The Croatian exonyms are given in alphabetical order in a table with eight columns, while the contents of the columns are grouped in six units: *the adapted name* (e.g. Žuta Rijeka – Eng. Yellow River), *the original name* (Huang He), *the original language* (Chinese), *the geographical object type* (land water), *the geographical object subtype* (river), *the location – continent, ocean* (Asia), *the location – country, sea* (China), and *notes* (in some old sources: Hoangho, Hoang Ho). At the back of the book there is a table with a list of names of geographical objects in selected European languages (English, French, German, Italian, Spanish, Portuguese and Russian).

The book will certainly be of use to a wide circle of readers: language editors, translators, teachers and pupils, university lecturers and students, journalists, employees in public and state institutions, and the scientific and expert communities in different areas. It will be an important source for the expert, unified use of exonyms, and we hope it will lead to the establishment of an expert body for the standardisation of geographical names.

Dubravka Spevec ■

Vidović iz Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje te Edin Muftić (za arapski, grčki i perzijski jezik) iz Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža. Suradnici na priručniku bili su Tomislav Jogun i mr. sc. Mladen Klemenčić, dok su znanstveni pregled priredili doc. dr. sc. Ivan Čanjevaca s Geografskog odsjeka Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i prof. dr. sc. Josip Faričić s Odjela za geografiju Sveučilišta u Zadru.

Kako je u *Predgovoru* istaknula glavna urednica obaju priručnika dr. sc. Ivana Crljenko, objavom priručnika o hrvatskim egzonimima Hrvatska se pridružila zemljama koje su prepoznale važnost standardiziranja zemljopisnih imena „radi njihova njegovanja i očuvanja u tekstovima i na kartografskim prikazima, kao i radi uporabe egzonima u govoru, kad je to poželjno“. Egzonimi se definiraju kao udomaćena zemljopisna imena stranih zemljopisnih objekata koja se razlikuju od izvornih imena (endonima), odnosno zemljopisna imena koja se upotrebljavaju u nekom jeziku za strane zemljopisne objekte smještene izvan područja tog jezika, a razlikuju se od službenih ili prihvaćenih imena koja se rabe na području na kojem se objekt nalazi. Hrvatski egzonimi su udomaćena zemljopisna imena za objekte koji su smješteni izvan hrvatskog jezičnog područja, koja su u nekoj mjeri prilagođena hrvatskom jeziku bez obzira na način kako su udomaćena te se stoga mogu u velikoj mjeri razlikovati od izvornih zemljopisnih imena, ili su potpuno hrvatska

imena (npr. Budimpešta, Beč, Rim, Varšava itd.).

Kako navodi glavna urednica, standardiziranjem pisanja, statusom i uporabom egzonima trebalo bi se baviti nacionalno stručno tijelo za standardizaciju zemljopisnih imena koje, nažalost, u Hrvatskoj još nije ustanovljeno. Stoga se priručnik *Hrvatski egzonimi II.: Popis suvremenih i povijesnih egzonima* bavi jednim mogućim, a to je detaljan popis prilagođenih zemljopisnih imena iz odabranih izvora, kao i preporuke za njihovo pisanje, odnosno odabir najčešće jednoga preporučenoga suvremenoga ili povijesnoga prilagođenog oblika. S obzirom na činjenicu da se, za razliku od većine imena država koja su prilagođena hrvatskom jeziku i kao takva nedvojbeno i prihvaćena, imena ostalih zemljopisnih objekata nisu u većoj mjeri udomaćivala, ovim se priručnikom pokušala barem smanjiti njihova šarolikost te se za sve tipove zemljopisnih objekata preporučuje najčešće samo jedan suvremeni ili povijesni prilagođeni imenski oblik. Priručnik također ukazuje i na dugu tradiciju prilagodbe zemljopisnih imena, koja traje još s kraja 19. stoljeća, kao i na nestajanje mnogih povijesnih zastarjelih prilagođenih oblika, a koji su u ovom priručniku popisani, čime je istaknuta važnost njihova očuvanja od zaborava. Velika se pozornost posvetila i usustavljanju pisanja izvornih imena iz različitih jezika, a posebno onih s nelatiničnim pismima poput arapskog, grčkog, kineskog i perzijskog jezika. Posebnu vrijednost ovom

priručniku daje i prezentirana tipologija navedenih zemljopisnih objekata, odnosno određivanje njihovih tipova i podtipova.

Struktura priručnika *Hrvatski egzonimi II.: Popis suvremenih i povijesnih egzonima* vrlo je pregledna i omogućuje jednostavno praćenje. Hrvatski su egzonimi prikazani u tablici s osam stupaca, abecednim redoslijedom, a sam sadržaj u stupcima je grupiran u šest cjelina: *prilagođeno ime* (npr. Žuta rijeka), *izvorno ime* (Huang He), *jezik izvornog imena* (kineski), *zemljopisni objekt - tip* (kopnene vode), *zemljopisni objekt - podtip* (rijeka), *lokacija - kontinent*, *ocean* (Azija), *lokacija - država*, *more* (Kina), *napomena* (u nekim starijim izvorima: Hoangho, Hoang Ho). Na kraju knjige nalazi se tablica s popisom naziva zemljopisnih objekata u odabranim europskim jezicima (engleski, francuski, njemački, talijanski, španjolski, portugalski i ruski).

Ovaj će priručnik zasigurno biti koristan širokom krugu ljudi: lektorima, prevoditeljima, učiteljima, nastavnicima i učenicima, sveučilišnim profesorima i studentima, novinarima, djelatnicima u javnim i državnim institucijama te znanstvenoj i stručnoj zajednici različitih područja. Priručnik *Hrvatski egzonimi II.: Popis suvremenih i povijesnih egzonima* bit će važan izvor za stručnu i ujednačenu uporabu egzonima, a nadamo se i poticaj za osnivanje stručnog tijela za standardizaciju zemljopisnih imena.

Dubravka Spevec ■